

## โครงการผสมเทียมช้าง

เทคโนโลยีเรื่องการผสมเทียมช้าง เคยประสบความสำเร็จในประเทศอเมริกาและในยุโรป ด้วยการฉีดน้ำเชื้อช้างสดจากเพศผู้ แล้วนำฉีดเข้าไปในอวัยวะสืบพันธุ์เพศเมีย ที่อยู่ในระหว่างการเป็นสัดและตกไข่ เนื่องจากต่างประเทศไม่มีนิยมเลี้ยงช้างเพศผู้ เพราะปัญหาของการตกมันที่มีเป็นประจำทุกปี และช้างจะแสดงอาการก้าวร้าวยากแก่การควบคุมในอเมริกาและยุโรป จึงมีช้างเพศเมียเป็นจำนวนมาก เทคนิคของการผสมเทียมจึงถูกนำมาใช้ เนื่องจากสวนสัตว์บางแห่งไม่มีช้างเพศผู้เลย แต่ปัญหาที่พบอยู่ในยุโรปและอเมริกาก็คือ น้ำเชื้อช้างที่รีดออกมาจะมีความสามารถในการปฏิสนธิสูงสุด ๒๔ ชั่วโมง และจะตายในที่สุด หากรีดออกมาแล้วต้องรีบเดินทางไปผสมกับช้างเพศเมียให้ทันเวลา ทำให้นักวิทยาศาสตร์ทั่วโลกพยายามที่จะนำเข้าเชื้อให้ได้ แต่ยังไม่มีประเทศใดทำสำเร็จ ซึ่งในสัตว์ชนิดอื่นนั้น สามารถแช่แข็งน้ำเชื้อได้เป็นผลสำเร็จแล้ว และน้ำเชื้อแช่แข็งสามารถมีอายุเก็บไว้ได้นานถึง ๓๐ ปี โดยเก็บไว้ในถังไนโตรเจนเหลว ซึ่งมีอุณหภูมิติดลบ ๑๙๖ องศาเซลเซียส

คณะสัตวแพทย์ของโรงพยาบาลช้าง สถาบันคชบาลแห่งชาติ ในพระอุปถัมภ์ฯ ได้ร่วมกับคณะสัตวแพทย์-ศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วางแผนในการทำโครงการผสมเทียมช้างขึ้น โดยให้คณะสัตวแพทย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศึกษาเกี่ยวกับช้างเพศผู้เป็นหลัก และคณะสัตวแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ศึกษาช้างเพศเมียเป็นหลัก และนำความรู้ทั้งสองมารวมกันเพื่อผสมเทียม

คณะสัตวแพทย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้เริ่มเข้ามารีดน้ำเชื้อและเก็บตัวอย่างน้ำเชื้อ ภายในศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย เพื่อประเมินคุณภาพน้ำเชื้อที่นำไป ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นต้นมา และได้ทำน้ำเชื้อช้างแช่แข็งได้เป็นผลสำเร็จเป็นครั้งแรกของโลก ในปี พ.ศ. ๒๕๔๔

คณะสัตวแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้เริ่มเข้ามาสำรวจความสมบูรณ์ของช้างเพศเมียภายในศูนย์อนุรักษ์ช้างไทยและปางช้างแม่สา จังหวัดเชียงใหม่ โดยเจาะเลือดเช็คฮอร์โมนและเฝ้าระวังการเป็นสัดรวมถึงคำนวณวันตกไข่ เพื่อเตรียมการผสมเทียม

## รายนามคณะสัตวแพทย์ไทยที่ร่วมโครงการวิจัยเพื่อการผสมเทียมช้าง

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ ทีมสัตวแพทย์ สถาบันคชบาลแห่งชาติ ในพระอุปถัมภ์ฯ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ได้แก่

อ.นสพ.ดร. นิกร ทองทิพย์ เป็นหัวหน้าโครงการ มีผู้ร่วมโครงการ น.สพ.ดร.สิทธิเดช มหาสวัญกุล น.สพ.ทวีโชค อังคานิษฐ์ น.สพ.ศรัณย์ จันทน์สิทธิเวช น.สพ. ขจรพัฒน์ บุญประเสริฐ น.สพ.ปองพล หอมคง ผศ.น.สพ.ดร.ฉัตรไฉติ ทิตาราม อ.สพ.ญ.พรสวรรค์ พงษ์โสภณวิจิตร อ.น.สพ.วรุตม์ วงศ์ภาพสินธุ์ คุณกรชัย กรแก้วรัตน์ คุณปิยะวรรณ สุธรรมภินันท์ คุณปรัชญารัตน์ ดาราม ผศ.ดร.กุลณสรณ์ สายขุน และนักวิจัยสมทบจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนอีกหลายท่าน

## นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนการวิจัยเพื่อการผสมเทียมครั้งนี้ อาทิเช่น

สถาบันคชบาลแห่งชาติ ในพระอุปถัมภ์ฯ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

คณะสัตวแพทย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน

คณะสัตวแพทย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สถาบันวิจัยและพัฒนาปางช้าง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มูลนิธิอมตะ

น.สพ.พิพัฒน์ดิตร ดิศกุล ผู้ดูแลโรงช้างต้น สวนจิตรลดา

สถาบันวิจัยและบริการสุขภาพแห่งชาติ กรมปศุสัตว์

คณะสัตวแพทย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศูนย์เทคโนโลยีชีวภาพเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มูลนิธิกองทุนอนุรักษ์ช้าง

บริษัท บางกอกอินดัสเทรียลแอนด์ จำกัด

คุณอัญชลี กัลมาพิจิตร

สถาบันสมิธโซเนียน ประเทศสหรัฐอเมริกา

## พิธีรับพระราชทานชื่อลูกช้าง “พลายปฐมสมภพ”

ลูกช้างพลายที่เกิดจากการผสมเทียม  
ด้วยน้ำเชื้อช้างสด เชือกแรกในทวีปเอเชีย

วันอังคารที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๒

ณ สถาบันคชบาลแห่งชาติ ในพระอุปถัมภ์ฯ (ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย)

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ อ.ห้างฉัตร จ.ลำปาง

ในวโรกาสที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อลูกช้างพลาย ที่เกิดจากการผสมเทียมด้วยน้ำเชื้อช้างสด เชือกแรกในประวัติศาสตร์ชาติไทย และในทวีปเอเชีย ว่า “พลายปฐมสมภพ” หมายความว่า “ช้างพลายเชือกแรกที่เกิดจากการผสมเทียมน้ำเชื้อ”

